

ЗВІТ ПРЕЗИДІЇ АЕН УКРАЇНИ НА ЩОРІЧНИХ ЗБОРАХ 17-18 ТРАВНЯ 2013 РОКУ

Шановні колеги!

Дозвольте почати з деяких сумних речей. Вже понад півтора року з нами немає нашого першого Президента – академіка Миколи Григоровича Чумаченка! На минулих зборах ми приймали постанову щодо вшанування його пам'яті. Цьому було також присвячено розширене виїзне засідання Президії академії у вересні минулого року у м. Сімферополі, відповідна інформація про яке була надрукована у другому минулорічному номері «Вісника економічної науки України». Коротко нагадаю стан справ на сьогодні. На будинку Інституту економіки промисловості НАН України встановлено пам'ятну дошку, направлено подання Донецькій міській раді та міському голові про присвоєння одній з вулиць міста імені академіка Чумаченка, як вже згадувалося – затверджено положення та розпочато нагородження медаллю імені першого Президента АЕН України «За значний внесок в економічну науку», в Тернополі проведена вже друга Всеукраїнська науково – практична конференція присвячена М.Г.Чумаченку, в Інституті економіки промисловості готується до друку збірник наукових праць «Перші Чумаченківські читання», який стане щорічним. Якщо я щось пропустив, в ході зібрання Ви матимете змогу додати до цього переліку свої думки.

Також протягом періоду, який минув з дати минулих наших зборів пішли з життя видатні українські економісти, академіки нашої Академії – Анатолій Андрійович Чухно, Сергій Ілліч Юрій, Леонід Степанович Сорока, Алімжан Абдулович Садеков, Олександр Семенович Редькін, Борис Миколайович Локотош, Кирило Віталійович Костенко, Вадим Іванович Ляшко, Анатолій Іванович Омелянчук, Валерій Володимирович Суховерхий, Сергій Якович Салига.

Вони внесли свій вагомий внесок у дослідження різних аспектів економічної думки. Прошу вшанувати їх пам'ять хвилиною мовчання.

Прошу сідати.

Але життя не зупиняється, час плине.

Двадцять років нашої академії – це двадцять років пошуку, спроб реформування та трансформації, помилок та досягнень. Але попри все це, ми можемо чесно пишатися тим, що на протязі всього цього часу ми не були осторонь, а завжди намагалися надати посильну допомогу керівництву країни та її регіонів. Не був виключенням і минулий рік.

Протягом звітної періоду Президією нашої академії, дев'ятьма відділеннями та шістьма регіональними центрами, членами академії проведено значну роботу, спрямовану на підготовку пропозицій з метою виведення економіки країни з кризи та реалізації проголошеного Президентом України В.Ф.Януковичем курсу реформ спрямованого на модернізацію сучасного суспільства. Члени нашої Академії активно працювали над науковою розробкою та практичним втіленням у життя заходів та програм реформування економіки, брали участь у науковому супроводженні соціально-економічних перетворень, дослідженні проблем прогнозування та стратегіч-

ного планування розвитку вітчизняної економіки, ліквідації її структурних диспропорцій, розвитку людського потенціалу, а також наукове обґрунтування вирішення проблем економічної інтеграції, в контексті викликів світової рецесії та очікувань другої хвилі світової економічної кризи, визначення пріоритетних напрямів модернізації суспільства, економічної і соціальної політики в загальнодержавному та регіональному вимірах.

Минулий, 2012 рік, був для України періодом спроб налагодити діяльність інститутів влади в напрямі стимулювання ділової активності, забезпечення виходу з кризи та досягнення запланованих темпів зростання економіки, запровадження ряду інвестиційних проєктів з метою залучення інвестицій, здійснення реальних кроків в напрямі завершення намічених реформ та вдосконалення системи соціальних стандартів і допомоги малозабезпеченим верствам населення, подолання негативної практики корупції та монополізму, поліпшення стану соціальної підтримки з боку держави численного прошарку громадян, що живуть за межею бідності.

Реальний стан справ підтверджує подальше сповзання країни в рецесію, поглиблення відтворювальних диспропорцій в економіці, погіршення стану державних фінансів та зростання корупційної і рейдерської активності в усіх сферах господарювання і суспільного життя. Ситуація ускладнюється деструктивними діями «критиків влади» та поширенням негативних настроїв, що стримують розвиток як держави, так і особистості. Необхідно формувати суспільну думку про те, що подолання кризових явищ та відновлення позитивної динаміки розвитку досягатиметься лише спільними зусиллями держави і суспільства, з урахуванням глобальних викликів, оскільки, на жаль, економічна криза у світі ще не подолана.

Основні результати соціально-економічного розвитку та роботи галузей національного господарства країни у 2012 р. можна охарактеризувати наступним стислим оглядом. Загалом, **реальний валовий внутрішній продукт** за 2012 р. збільшився порівняно з 2011 р. лише на 0,2%, замість очікуваних 4% і за оперативними даними Держстату України номінальний ВВП в абсолютному обсязі склав – 1408,9 млрд. гривень.

При цьому **по промисловості** річний обсяг продукції зменшився у 2012 р. на 1,8% порівняно з 2011 роком. Зростання мало місце у добувних галузях (на 1,9%), у виробництві та розподіленні електроенергії (на 3,0%). Також протягом 2012 р. в Україні зростали виробництво харчових продуктів та обсяги їх реалізації. Індекс промислової продукції у сфері виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів склав 101,5% порівняно з 2011 роком. **У сільському господарстві** за попередніми даними обсяг продукції в усіх категоріях господарств у фактичних цінах, за розрахунками, склав 258,3 млрд. грн. і скоротився, порівняно з попереднім 2011 роком, як у сільськогосподарських підприємствах (на 6,5%), так і господарствах населення (на 2,4%), що в цілому призвело до скорочення виробництва на селі на 4,5%.

За 2012 р. в Україні було **освоєно капітальних інвестицій** на 263,7 млрд. грн., що складає 108,3% до об-

сягу 2011 р. (за 2011 р., порівняно з 2010 р., зростання становило 118,9%). У загальному обсязі капітальних інвестицій найбільша частка припадає на місто Київ (24,5%) та Донецьку область (11,4%), що певним чином було обумовлено підготовкою та проведенням Євро-2012. **Обсяг виконаних будівельних робіт** у 2012 р. склав 62,3 млрд. грн., що в порівняльних цінах становить лише 86,2% відповідного показника 2011 року. Протягом року **введено в експлуатацію** рекордний з 1994 р. обсяг **загальної площі житла** – 10750,0 тис. кв. метрів.

За минулий рік **від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами і послугами** склало 9,03 млрд. дол. США проти також від'ємного сальдо у розмірі 6,66 млрд. дол. США за 2011 рік. Обсяг експорту зовнішньої торгівлі України товарами за 2012 р. становив 68,8 млрд. дол. США (100,6% до рівня 2011 р.), імпорту – 84,7 млрд. дол. США (102,5% до рівня 2011 р.). Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало за рік 15,8 млрд. дол. США проти аналогічного від'ємного показника попереднього року у розмірі 14,2 млрд. дол. США. За підсумками 2012 р. у зовнішньоторговельному балансі збереглося позитивне сальдо в частині надання послуг, що склало 6,8 млрд. дол. США проти 7,6 млрд. дол. США у 2011 році.

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України наростаючим підсумком з початку інвестування досягли на початок 2013 р. 54,5 млрд. дол. США, з них найбільшу частку складають інвестиції з Кіпру (17,3 млрд. або 31,7%), Німеччини (6,3 млрд. або 11,6%), Нідерландів (5,2 млрд. або 9,5%) та Російської Федерації (3,8 млрд. дол. США або 7,0%).

Аналогічний показник інвестицій з України в економіці інших країн світу склав на початок 2013 р. 6,5 млрд. дол. США, з них 5,8 млрд. дол. припадає на Кіпр та 292,5 млн. дол. США – на Російську Федерацію.

В рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (WEF) за 2012 р. Україна посіла 73 місце серед 144 країн. Таким чином, за рік Україна піднялася на дев'ять позицій і зараз у рейтингу знаходиться між Чорногорією і Уругвасом. Україна обігнала у рейтингу Грузію (77-ме місце), Румунію (78), Хорватію (81), Вірменію (82), Молдову (87), Грецію (96-те місце). Вище за Україну, у рейтингу перебувають Чорногорія (72-ге місце), Росія (67), Іран (66), Руанда (63), Болгарія (62), Угорщина (60-те місце). Крім того, Україна піднялася на 15 позицій у рейтингу легкості ведення бізнесу і посіла 137-ме місце серед досліджуваних економік 185 країн за параметрами, які відстежують рамкові умови для діяльності малого та середнього підприємництва.

У потоці звітів влади про підвищення позицій України в *рейтингу Doing Business-2013* Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації, на жаль поза увагою опинився той факт, що за параметром «захист інвесторів» наша держава погіршила позиції на три пункти, перемістившись зі 114-го на 117-те місце. Відповідно ж до останнього звіту Всесвітнього економічного форуму щодо глобальної конкурентоспроможності держав за рівнем захищеності прав власника Україна посіла 129-те місце, за ефективністю правової системи – 141-ше. Під час опитування, проведеного Європейською бізнес-асоціацією за підсумками першого кварталу 2013 року серед топ-менеджерів 115 компаній – членів цього об'єднання, біз-

несмени констатували тенденції посилення тиску на бізнес, його перерозподілу в інтересах політичної верхівки, неможливості для підприємств отримати гідний захист своїх прав у судах.

Наприкінці березня 2013 року газета «Коментарі» надрукувала вельми цікаві результати міжрегіонального дослідження щодо питання: **«Яким виявиться 2013 рік для економіки країни?»**. Своїми прогнозами поділилися учасники соціологічного дослідження, проведеного компанією TNS в Україні серед 16-65-річних жителів міст з населенням від 50 тис. чоловік. Наведу їх детально. Тільки 18,8% виявилися більш менш упевненими оптимістами: 4% заявили, що наступні 12 місяців будуть для української економіки «хорошим» часом, 14,8% – «хорошим, але не у всьому». Варіант «не хорошим, але і не поганим» вибрали 39,1% респондентів. І ще більше – 41,1% – набралось песимістів: 22,8% чекають, що 2013 рік буде «поганим, але не у всьому», а 18,3% – однозначно «поганим» (важко відповісти менше 1%). Таким чином, число песимістів більш ніж в два рази перевищило число оптимістів.

Якнайгірші прогнози дали городяни Західної України: 50,5% песимістів проти 16,6% оптимістів. У центральних областях це співвідношення склало 46,7% проти 14%, в Києві – 47,7% проти 17,7%. Менш сумні очікування поширені в східних областях – 35,8% проти 21%, так само як і в південних регіонах – 35,8% проти 21,2%. Такі результати можна вважати недивними і пояснити їх відмінністю в ступені критичності відношення до уряду, зокрема в рівні довіри до його здатності повернути економіку на траєкторію зростання.

Також традиційно найбільш тривожні очікування панують серед пенсіонерів і інвалідів – 51,2% песимістів проти 13,8% оптимістів, а найменш погані прогнози виїшли у студентів і що вчаться – 33,9% проти 25,3%. Проте сюрприз принесли відповіді респондентів з числа керівників: 49,9% проти 17,2%, що лише небагато чим краще, ніж у пенсіонерів і інвалідів, і гірше, ніж у безробітних (43,7% проти 19,2%), фахівців (41,5% проти 17,7%), домогосподарок і молодих мам (40,6% проти 18,2%), робочих (40,1% проти 18,3%), підприємців (39,3% проти 19,4%) і службовців (37,2% проти 22,3%).

Особливо сильні погані очікування серед респондентів, що займають керівні пости в різних сферах діяльності в столиці України: песимістів 64,4% проти всього лише 6,9% оптимістів. Серед городян-керівників в Західній Україні песимістів 63,7% проти 18% оптимістів, в центральних областях – 44,9% проти 25,5%. Ще одним сюрпризом стало те, що на сході і півдні країни городяни-керівники теж показали критичний настрій: 45,7% песимістів проти 16,6% оптимістів в південних регіонах і відповідно 44,6% проти 15,6% в східних областях. Це могло бути обумовлене тим, що в цих регіонах керівники в порівнянні з іншими жителями більше знають про рівень компетентності уряду і інші проблеми економіки.

Минуло вже майже півроку і можна зробити висновки, що жодних катастрофічних змін поки що не очікується, але передкризові симптоми треба уважно відстежувати.

Серед комплексу економічних, політичних, соціальних та інших причин, які обумовили нездатність вітчизняної економіки гідно протистояти викликам ниніш-

ної, та мабуть і наступних криз, без яких саме існування ринкової економіки є неможливим, однією із визначальних, є саме невідповідність якості технологічного розвитку України останніх років сучасним світовим тенденціям. Загальна відсталість технологічної бази національної економічної системи та слабкість механізмів її інноваційного оновлення – все це значно посилює та буде і у подальшому посилювати негативний вплив кризових ситуацій у світі на ситуацію в Україні та ускладнювати процеси подолання їх негативних наслідків. Проте нинішня ситуація в економіці України є свідченням того, що дана проблема і надалі залишатиметься однією серед найбільш актуальних.

Технологічна різноукладність вітчизняної економіки, наявність різних техноекономічних секторів, ринкових і галузевих сегментів – це особливість перехідного етапу її розвитку у технологічному і структурному вимірах.

В той же час поточний стан речей не може не хвилювати будь кого з нас, як фахових економістів. З одного боку, Президент України В.Ф.Янукович декларує завдання увійти якомога швидше до 20-ки найбільш розвинутих країн світу, а з іншого у найбільш відомих світових рейтингах позиції України не покращуються, а часом навіть і погіршуються.

Відсутність чітких, прозорих, реалістичних планів і дій уряду з реформування економіки, а також складнощі з виконанням умов МВФ, безумовно, негативно вплинули на очікування бізнесу. Спроби уряду покращити бізнес-клімат, щоб надати поштовх розвитку малого і середнього бізнесу, не були вдалимими, особливо з прийняттям Податкового та Митного кодексів. Інші підготовлені законодавчі ініціативи врешті не були схвалені парламентом країни.

Щодо внеску нашої академії, то приємно згадати, що дві останні колективні монографії «Глобальна економічна криза 2008-2010 років: світовий досвід та шляхи подолання в Україні» та «Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України», які завдяки зусиллям Президії нашої Академії (а останню – разом із керівництвом Тернопільського національного економічного університету, за що їм ще раз наша велика подяка), а також творчий насназі членів нашої Академії вдалося свого часу надіслати вищим керівним органам держави та головним бібліотекам країни. Також приємно відзначити, що ці книжки стали переможницями регіонального конкурсу «Книга Донбасу – 2010 та 2011» в номінації «Економіка», що зайвий раз посприяло підтримці позитивного іміджу нашої академії.

На жаль, Україна, внаслідок застарілої структури економіки, опинилась серед країн, які найбільше потерпають від світової кризи, тому сподіватись на швидкий вихід на передкризові рубежі та структурні трансформації економіки не доводиться. Це дало підставу Відділенню економіки НАН України, Донецькому регіональному центру Академії економічних наук України та Інституту економіки промисловості НАН України виступити з ініціативою започаткування такої форми обговорення нагальних проблем сучасної реструктуризації промисловості, як проведення Академічних слухань. Вони можуть стати як дискусійним майданчиком, так і інструментом вироблення компромісних рішень: експертна академічна спільнота не заангажована ані бізнесом, ані владою, вона

поки що здатна бути об'єктивною, мудрою, спроможною до вирішення складних завдань.

13 лютого цього року в Інституті економіки промисловості НАН України відбулися перші Академічні слухання «Розвиток вугільної промисловості України: згортати нерезонно розвивати». Мета слухань: допомогти, умовно кажучи, владі грамотно поставити кому в такому непростому політичному реченні. Президію наукової ради слухань склали 7 академіків, на чолі з віцепрезидентом НАН України Валерієм Михайловичем Гейцем та Президентом Академії економічних наук України, один член-кореспондент НАН України і депутат Верховної Ради України Ю.Звягільський.

Домінантою державної політики щодо вугільної галузі має бути підвищення ефективності та конкурентоспроможності вітчизняних вугільних підприємств, оптимізація обсягів збиткового виробництва, не зловживання перешкодами для імпорту. Сьогодні він не повинен перевищувати 8 млн. т коксового вугілля. Вітчизняна вугільна промисловість має залишатися гарантом енергетичної безпеки країни, одним із головних постачальників енергоресурсів.

Галузь потребує техніко-технологічної модернізації та реформування господарських відносин. Підприємствам вигідна диверсифікація діяльності, створення на базі діючих шахт паливно-енергетичних блоків, комплексне використання всіх корисних компонентів родовищ. Але при великій кількості в галузі малопотужних шахт із повністю мобілізованими комплексами поверхні справжня модернізація фізично неможлива. Їх стаціонарні установки зношені та масово потребують заміни. Вже дійшло до руйнування баштових копрів. Як варіант – вирішити завдання «одним махом» – по можливості об'єднати шахти гірничими роботами та ліквідувати поверхні, що стали непотрібними. Фінансування проектів необхідно будувати згідно з принципами приватно-державного партнерства.

Вчора, 16 травня 2013 р. аналогічний захід був присвячений обговоренню стану справ у металургійній галузі – «Українська металургія: сучасні виклики та перспективи розвитку». Метою цих слухань було – поєднати інтелектуальні зусилля науково-експертного товариства задля визначення шляхів подолання проблем та орієнтирів розвитку металургійної промисловості України з урахуванням сучасних реалій на світових ринках продукції галузі.

Для обговорення були запропоновані наукові доповіді таких знаних фахівців металургійної галузі, як ректора Донецького національного технічного університету член-кореспондента НАН України Олександра Анатолійовича Мінаєва, член-кореспондента НАН України та академіка нашої академії Віталія Лаврентійовича Пілюшенка, віцепрезидентів нашої академії Савелія Семеновича Аптекаря та Юрія Володимировича Макогона, які окреслили найболючіші проблеми галузі та можливі шляхи їх подолання. Зокрема, розглядалися питання модернізації галузі у руслі ресурсо- та енергозбереження, покращення її конкурентних позицій на світовому і внутрішньому ринку, а також пріоритетні напрямки державної політики у галузі, зокрема форми й методи взаємодії держави та галузевого бізнесу у різних сферах (інвестиції, інновації, екологія, ресурсне забезпечення).

Свій погляд на проблеми, перспективи і необхідні практичні заходи висловили також провідні вчені установ НАН України, фахівці галузевих інститутів та вищих навчальних закладів, представники провідних підприємств металургійної і суміжних галузей, органів державної влади і управління різних рівнів.

За результатами Академічних слухань було узагальнено висновки, пропозиції і рекомендації щодо подальшого розвитку металургійної промисловості. Основні акценти зроблено на необхідності перегляду сучасної стратегії її розвитку на засадах енергозбереження та екологічності, виведення застарілих надлишкових потужностей, у першу чергу мартенівських печей, та доцільності впровадження установок вдування пилувугільного палива у доменному виробництві, пріоритетному розширенні внутрішнього споживання металопродукції та зниження експорторієнтованості металургії за рахунок стимулювання розвитку металоспоживаючих галузей, поступовій диверсифікації виробництва на основі випуску нових, високотехнологічних видів продукції, організації ефективного співробітництва держави, бізнесу та науки.

Дозвольте висловити сподівання на те, що і у подальших аналогічних заходах члени нашої академії також будуть брати активну участь.

Проведені слухання також показали, що початок відновлення світової економіки створює передумови виходу України з кризи. Проте цього недостатньо для підвищення конкурентоспроможності країни. Україні насамперед потрібні дії, спрямовані на стабілізацію державних фінансів, оздоровлення банківської системи, спрощення системи регулювання і стимулювання конкуренції. Не вживши цих заходів, Україна буде програвати у гострій конкурентній боротьбі країнам, що винесуть потрібні уроки після кризи.

Наявність подібних розривів та необхідність їх ліквідації і ставить на порядок денний перед членами нашої академії низку завдань з нагального реформування напрямків наших досліджень з метою підготовки відповідних рекомендацій для всіх рівнів державного керівництва. З іншого боку – це також і своєрідний «момент істини», який дає нам нагоду визначитися, який свій доробок ми, як еліта економічної думки країни, можемо запропонувати народу, країні та владі у найближчій та більш віддаленій перспективі.

Для подолання наслідків економічної кризи і не допущення (або послаблення) її в майбутньому слід діяти в напрямі усунення згаданої суперечності. В умовах, коли джерела швидкого зростання докризових років вичерпано, єдиний шлях виходу України на траєкторію сталого розвитку – це рішучі й всеосяжні реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки.

Запропонована Президентом України В.Ф. Януковичем Програма реформ на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», в обговоренні та підготовці пропозицій до якої активну участь взяли і члени нашої академії, зараз потребує нових зусиль спрямованих на відновлення економічного зростання й модернізації економіки країни, побудови сучасної, стійкої, відкритої й конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки, формування професійної й ефективної системи державного управління, і зрештою – на підвищення добробуту українських громадян.

Зараз ми вже маємо можливість оцінити перші результати виконання цієї Програми.

Враховуючи наш попередній досвід у цій сфері, а також завершення у 2014 році першого етапу президентської програми реформ, виникає необхідність попереднього узагальнення перших підсумків її виконання, висвітлення виниклих проблем та розробки пропозицій щодо напрямків подальшого реформування. Тому пропоную в Постанові наших зборів зафіксувати необхідність підготовки подібної монографії та видання її, за сприяння господарів наших зборів, наприкінці його року. Орієнтовний план цієї монографії було розглянуто та схвалено на засіданні Президії у вересні минулого року у Сімферополі, надруковано у другому номері «Вісника економічної науки України» за 2012 р., а також роздано Вам при реєстрації. Прохання до 1 жовтня надати президії свої матеріали, щоб до 1 грудня ми вже сформували рукопис, а до кінця року – надрукували.

Також хочу ще раз нагадати що у 2015 році до 90-ї річниці з дня народження Миколи Григоровича Чумаченка ми плануємо видати монографію «Академік М.Г.Чумаченко у споминах і роздумах сучасників». Тому ще раз прошу й закликаю всіх у кого є що запропонувати Президії АЕН України, як колективному упоряднику, цієї книги не затягувати з передачею матеріалів.

А зараз дозвольте мені коротко зупинитися на основних результатах, які отримали протягом звітного періоду члени нашої академії, оскільки більш детально, я вважаю, вони будуть висвітлені у звітах керівників регіональних центрів та місцевих відділень.

У Північному центрі нашої академії під керівництвом віце-президента нашої академії Валерія Михайловича Гейця обгрунтовано взаємозв'язки ключових макроекономічних балансів (дисбалансів) за макроекономічними розрахунками, виходячи із умов та ризиків розвитку макроекономічної ситуації, на базі теорії і моделей ендогенного зростання. Визначено та деталізовано фактори формування значних розривів у макроекономічних балансах та їх складових, які можуть призвести до стрімкого поширення деструктивних процесів, виникнення руйнівного дефіциту та наближення до дефолтного стану економіки, а також виконано варіантні прогнозно-аналітичні розрахунки на період до 2015 року.

Академіки нашої академії Кір'ян Тетяна Михайлівна та Шаповал Микола Сергійович у 2012 році та у першому кварталі 2013 року приймали участь у розробці: Закону України «Про зайнятість населення», прийнятого Верховною Радою України 5 липня 2012 року №5067-VI; – Програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України 15 жовтня 2012 року № 1008; проекту Закону України «Про внесення змін до окремих Законів України щодо задоволення вимог найманого працівника у випадку неплатоспроможності роботодавця» (створення гарантійного фонду по виплаті зарплати у зв'язку з банкрутством підприємства); проекту Кодексу загальнообов'язкового державного соціального страхування та інших.

Під керівництвом академіків нашої академії Олександра Миколайовича Алімова та Вікторії Володимирівни Микитенко формалізовано й обгрунтовано

багаторівневу систему порівнянних показників (абсолютних, інтегральних та узагальнених інтегральних) задля об'єктивної ідентифікації масштабів розвиненості потенціалу сталого розвитку України та параметрів ефективності управління його формуванням, нарощенням та використанням.

Академіком нашої академії **Олексієм Володимировичем Мірошниченком** під керівництвом академіка нашої академії та члена-кореспондента НАН України **Валерієм Івановичем Мунтіяном** розроблено теоретичні основи та практичні засоби забезпечення економічної складової національної безпеки України шляхом модернізації податкової системи держави.

Академіком нашої академії **Юрієм Вікторовичем Гончаровим**: 1) вперше розроблено концептуальну модель нової архітектури легкої промисловості України в контексті її сталого розвитку, що передбачає активізацію взаємодії між органами державної влади, суб'єктами господарювання та інститутами громадянського суспільства, насамперед, громадськими організаціями з екологічного контролю та інституціями сприяння самоосвіти населення, що сприятиме інноваційному, людському та соціальному розвитку легкої промисловості; 2) створено інформаційну панель оцінювання рівня людського капіталу підприємства з урахуванням специфіки легкої промисловості; 3) запропоновано модель оцінки економічної ефективності діяльності служб управління персоналом для оцінювання ефективності витрат на здійснення функцій управління персоналом в цілому; 4) сформовано систему факторів економічної безпеки підприємств на базі зміни його компонентів відповідно до принципів сталого розвитку; 5) розроблено комплексну модель економічної безпеки підприємства; 6) розглянуто модель формування та реалізації економічного потенціалу підприємства в контексті сталого розвитку з позицій системно-структурного підходу.

Протягом звітного періоду академік нашої академії **Іван Іванович Кукурудза** продовжував дослідження за темою «Соціально-економічні наслідки ринкових перетворень у постсоціалістичних країнах». При цьому в центрі уваги були такі питання, як вплив ринкових перетворень в Україні на включення національної економіки в процеси економічної глобалізації та соціально-економічні наслідки цього включення. Зокрема були розкриті основні форми включення економіки України в процес економічної глобалізації та їх позитивні і негативні наслідки. Так, було аргументовано, що лібералізація торгівлі і приєднання до СОТ, з одного боку – створили кращі умови для виходу на зовнішні ринки та покращили доступ до зарубіжних товарів, а з другого – спричинили постійне зростання від'ємного сальдо зовнішньоторгового балансу, втрату понад 500 тисяч робочих місць, закриття багатьох підприємств і скорочення надходжень до бюджету. Від лібералізації ринку робочої сили Україна отримала такий позитив, як можливість населення працевлаштовуватися за кордоном і мати більш високу зарплату, послаблення напруження на внутрішньому ринку праці, надходження в країну валюти в результаті переказів мігрантів. Водночас дали себе знати і негативні наслідки, серед яких найвагомішими є: недовиробництво 25-30% ВВП у зв'язку з еміграцією майже 7 млн. працівників; погіршення демографічної ситуації; розпад сімей;

зростання кількості дітей, яких виховують не батьки. Дослідження взаємодії ринкових перетворень в Україні та включення її у процес глобалізації дало можливість дійти висновку про лібералізацію процедур транскордонної міграції капіталу, внаслідок чого Україна отримала більшу можливість виходу на світовий ринок капіталу з метою залучення його для потреб національної економіки. Проте поряд з позитивом цей процес призвів до того, що в країні утворився великий державний борг і має місце диктат МВФ, який являє собою втручання у внутрішні справи країни.

В цілому, як показують дослідження проведені академіком нашої академії **Володимиром Семеновичем Уланчуком**, в Україні значні потенційні можливості збільшення виробництва конкурентоспроможного зерна, що дає можливість забезпечувати продовольчу безпеку країни та реалізовувати зерно в інші країни світу. Нині країни світу перебуває в умовах жорстокої продовольчої кризи, тому Україна своїм природно – ресурсним потенціалом змогла б відіграти чи не ключову роль у виробництві сільськогосподарської сировини та продуктів харчування для населення світу. Все залежить від вибору всебічно обґрунтованої та зваженої стратегії регіонів. Одночасно Міністерству аграрної політики та продовольства доцільно спільно з ФАО розробити концепцію створення світового резерву зерна і визначити місце та квоти в ньому України. В звітному році поряд з дослідженням напрямів підвищення ефективності виробництва зерна значна увага надавалась дослідженням інноваційного розвитку окремих галузей рослинництва. Дослідження показують, що уже багато дискусій виникає з питання використання технологій обробки землі. Все більше вчених та підприємців схиляються до теорії зменшення механічного впливу на ґрунт з метою відродження природної родючості, а також скорочення витрат підприємств. Така технологія, яка використовується в багатьох країнах світу є NO-till. Сільськогосподарські підприємства різних регіонів України починають застосовувати дану технологію, але є такі, які уже багато років її використовують. До них слід віднести Корпорацію «Агро-Союз» (Дніпропетровська обл), ТОВ «Дружба –Нова» (Чернігівська обл.) ряд підприємств Кіровоградської та Тернопільської областей. В Черкаській області ТОВ «Кіщенці», ТОВ «Шпола-Агро Індустрі» та інші. Це дає можливість сільськогосподарським виробникам отримувати високі врожаї сільськогосподарських культур та знижувати витрати на виробництво продукції. При цьому рівень рентабельності продукції рослинництва в таких сільськогосподарських підприємствах значно перевищує даний показник сусідніх аграрних формуваннях, що не застосовують цю технологію. Для даних підприємств розроблялися шляхи підвищення ефективності виробництва на основі використання наявного ресурсного потенціалу та залучення інвестицій. В звітному році при проведенні досліджень значна увага приділялась виявленню резервів збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та зв'язку з значним підвищенням цін на паліне – пошуку напрямів забезпечення аграріїв біодизелем.

Не можна не відзначити активну громадянську позицію академіка **Михайла Андрійовича Швайки**.

Почало активно діяти наше **Житомирське місцеве відділення**. Член нашої академії **Борис Андрійович Писаренко** вів розробку теоретичних та методологічних основ оцінки конкурентоспроможності телекомунікаційного підприємства. На основі виконаних досліджень було уточнено сутність і зміст поняття «оцінка конкурентоспроможності підприємства» як системи дій з ідентифікації стану підприємства за критеріями (показниками) конкурентоспроможності. Доведено, що оцінка конкурентоспроможності підприємства є складовою частиною стратегічної діагностики і сприяє виробленню адекватної стратегії підприємства, підвищенню ефективності діяльності в області розвитку і результативності роботи.

Дослідження також виявило, що на даний момент не існує загальноприйнятого визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства». Нечіткість в термінології ускладнює дослідження категорії «конкурентоспроможність» і як наслідок спостерігається безліч підходів щодо оцінки конкурентоспроможності підприємства. Підприємство і його зовнішнє середовище є динамічними системами, тому необхідно дослідити як статичні, так і динамічні властивості. Тому можна виділити два рівні, на яких проводяться оцінка конкурентоспроможності підприємства, що обумовлене різними сферами застосування результатів оцінки при розробці практичних рекомендацій при прийнятті підприємством управлінських рішень: тактичний рівень та стратегічний рівень. Запропоновано визначення понять «тактична конкурентоспроможність підприємства», «стратегічна конкурентоспроможність підприємства».

Тактична конкурентоспроможність підприємства – спроможність підприємства до ефективного функціонування в релевантному зовнішньому середовищі, займаючи певну конкурентну позицію в даний період часу. Конкурентостійкість підприємства – спроможність підприємства забезпечити тактичну конкурентоспроможність в майбутньому не нижче за мінімальний рівень. При цьому під мінімальним рівнем конкурентоспроможності запропонована потенційна спроможність підприємства до ефективного функціонування в майбутньому релевантному зовнішньому середовищі. В результаті проведених досліджень розроблені теоретичні і методичні засади з вибору конкурентної стратегії, що дозволяє визначити напрямок дій із забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Членом нашої академії **Валерієм Кириловичем Данилком** було завершено дослідження на тему «Розробка методики інтегральної оцінки результатів економічної діяльності господарюючих систем» у якій вирішено низку наступних завдань: 1) вивчено систему показників оприлюдненої фінансової, статистичної і податкової звітності та діючих економічних нормативів в напрямках оцінки активів підприємства (у тому числі елементів основних засобів, нематеріальних активів, виробничих запасів, дебіторської заборгованості та грошових потоків) та джерел формування його майна; ліквідності і платоспроможності; фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості, інвестиційної активності, податкового навантаження; 2) розроблено алгоритми розрахунку елементів доданої вартості, зокрема чистого прибутку, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, податків та амортизаційних відрахувань; використовую-

чи при цьому підходи визначення абсолютних, відносних відхилень та інтегрального оцінювання; 3) обґрунтовано модель та розраховано інтегральний показник, використовуючи зарубіжний досвід та напрацювання вітчизняних науковців і законодавчо визначені нормативні розробки; 4) оптимізовано процес діагностики, моніторингу і рейтингування господарюючих систем, що дає можливість формувати паспорти моніторингу та комплексну оцінку діяльності підприємств; 5) розроблено сценарії прийняття управлінських рішень щодо забезпечення зростання сукупного потенціалу господарюючих систем (елементів ресурсного, господарського та вартісного потенціалів) та, відповідно, поліпшення використання національного багатства макро- та мікрорівнів.

У **Північно-Східному регіональному центрі** – під керівництвом члена-кореспондента **Григорія Івановича Мостового** члени нашої академії **Олег Юрійович Амосов**, **Наталія Миколаївна Мельтюхова**, **Олена Борисівна Коротич** розробляли тему «Впровадження державного регулювання стандартизації документообігу у господарській діяльності». Метою роботи було здійснення аналізу сучасних тенденцій і проблем документування та документообігу в умовах реформування соціально-економічних напрямків розвитку у відповідності до міжнародної практики та з урахуванням національних інтересів; використання результатів аналізу для обґрунтування пропозицій щодо посилення інформативності, оперативності формування інформаційних потоків, уніфікованого підходу в питаннях оцінки результативності підприємницької та непідприємницької діяльності вітчизняних суб'єктів.

У **Східному регіональному центрі** нашої академії під керівництвом академіка нашої академії та НАН України **Валентина Карловича Мамутова** розкриті особливості правового регулювання відносин публічної власності, обґрунтовано правові форми поєднання інтересів держави, територіальних громад та інвесторів у процесі господарського використання об'єктів публічної власності. Розроблено пропозиції з підвищення ефективності правового регулювання господарської діяльності на основі публічної власності. Запропоновано внести зміни до законодавства України про приватизацію майна державних і комунальних підприємств, спрямовані на забезпечення соціально-економічного обґрунтування проєктів приватизації, чітке визначення обов'язків покупця з розвитку підприємства і соціальної інфраструктури, забезпеченню певного рівня оплати і охорони праці, участі персоналу в управлінні підприємством, за платежами до бюджету, а також на визначення порядку передачі цілісного майнового комплексу підприємств та іншого нерухомого майна в публічну власність у випадках, коли така передача зумовлена законами про конфіскацію, реквізицію, націоналізацію.

Під керівництвом академіка нашої академії та НАН України **Валентина Павловича Вишневського** виконано розробки в рамках міждисциплінарного проєкту «Інтелектуальна автоматизована інформаційно-аналітична система супроводження бюджетного процесу на базі вітчизняної суперЕОМ», в межах якого розроблено комплекс економіко-математичних моделей регіонального рівня, призначений для прогнозування доходів і

видатків бюджетної системи і позабюджетних фондів регіонів з урахуванням особливостей функціонування окремих бюджетоутворюючих видів економічної діяльності; програмно-аналітичний інструментарій сценарного прогнозування основних макроекономічних показників України на період до 2014 року. Результати виконання проекту у тестовому режимі впроваджені у діяльність Міністерства економічного розвитку і торгівлі, України, Державної податкової служби України, деяких обласних та міських державних адміністрацій.

Академіком нашої академії **Ольгою Федорівною Новіковою** визначено науково-методичні підходи до оцінки соціального потенціалу сталого розвитку регіону. Обґрунтовано пропозиції з реформування оплати праці в Україні. Надано пропозиції з пріоритетних напрямів житлової політики в контексті сталого розвитку промислових регіонів. Розроблено концептуальний підхід до визначення та оцінки стану духовно-культурного потенціалу сталого розвитку. Виявлено особливості існуючої моделі взаємодії громадських об'єднань і органів місцевого самоврядування та можливості її трансформації.

Членами нашої академії **Іваном Петровичем Булевим та Наталією Юхимівною Брюховецькою** розроблено концепцію управління капіталізацією із використанням нейромережевого моделювання. Розроблено науково-методичні засади оновлення основного капіталу підприємства та визначення умов і передумов розвитку людського капіталу підприємства, а також обґрунтовано науково-методичний підхід до розробки інституціонального механізму управління його розвитком. Сформовано концепцію розвитку виробничо-господарських комплексів відповідно до соціально-економічного розвитку території (міста, регіону, держави). Запропоновано способи врахування інтересів працівників під час реорганізації підприємств.

Під керівництвом академіка нашої академії **Анатолія Івановича Кабанова** розроблено методику вдосконалення стратегії інноваційного розвитку вітчизняної вугільної галузі. Обґрунтовано методичні положення страхування економічних ризиків, пов'язаних із здійсненням інвестиційно-інноваційних проектів у вугільному виробництві. Складено пропозиції до проекту Програми розвитку вугільної промисловості України на період до 2030 року.

Активно діють осередки нашої академії в **Донецькому національному університеті економіки і торгівлі ім. М.І.Туган-Барановського та Донецькому державному університеті управління.**

Тематика наукових досліджень **Донецького національного університету економіки і торгівлі імені М.І.Туган-Барановського** формувалась згідно з пріоритетними напрямками, тематичними пріоритетними напрямками, регіональними потребами та замовленнями підприємств і підприємців. Основними пріоритетними економічними напрямками наукової діяльності університету є: соціальні та інноваційні аспекти сталого економічного зростання; економіка, організація та управління підприємствами торгівлі та сфери послуг; маркетингова діяльність на ринку України; фінансово-кредитні та бюджетні проблеми економічного розвитку; бухгалтерський облік, аналіз і контроль господарської діяльності в підприємстві; підвищення якості вищої освіти згідно

вимог Болонського процесу. У 2012 році в університеті виконувались 140 НДР, 94 були завершені у звітному році. Слід відзначити, що окремі розділи наукових проектів за держбюджетною тематикою, що виконувались у рамках базового фінансування міністерства, проходили апробацію у вигляді госпдоговірних НДР, а результати запропоновано органам державної влади різних рівнів і підприємствам, що зацікавлені у впровадженні розробки.

Учені **Луганського міського відділення Східного центру** нашої академії академіки **Ганна Володимирівна Козаченко та Алла Єженівна Воронкова** виявили, що в даний час, в умовах нестабільності і криз усе більша увага приділяється питанням розробки і широкого впровадження нових і перспективних інструментів безпечного і безризикового функціонування і розвитку економічних систем з урахуванням сучасного екологічного стану, зокрема, для техногенних підприємств і регіональної економіки в цілому.

На думку академіка **Султана Курбановича Рамазанова** складність рішення цієї проблеми полягає ще й у тому, що будь-яка економічна система з одного боку є складна нелінійна активна система, а з іншого – має в цілому, нестабільне зовнішнє і внутрішнє середовище, обумовлене стохастичними і невизначеними факторами. Варто також підкреслити важливість рішення даної задачі комплексно як еколого-економічну. Тому розгляд проблеми без глибокого і всебічного аналізу і моделювання процесів контролю стану і розробки систем управління безпекою економічної системи з використанням сучасних інноваційних інструментів (методів управління, підходів моделювання, критеріїв, інформаційних технологій і т.п.) є неправомірним.

Активно працює осередок у Луганському національному аграрному університеті на чолі з академіком **Василем Івановичем Богачовим**, який також продовжує опікуватися Малою шкільною академією при Нагольно-Тарасовській середній школі м.Ровенки. Також не можна не відзначити творчу активність академіка **Валентина Миколайовича Гончарова.**

У **Придніпровському центрі колективним членом нашої академії Дніпропетровською державною фінансовою академією** проводилися соціологічні дослідження на основі розгорнутої анкети, інтерв'ю, телефонного опитування та фокус-груп керівників малих підприємств промислового регіону на прикладі Дніпропетровської області, які доповнюють статистичний аналіз.

Академіком **Іваном Дмитровичем Падеріним** встановлено, що основними проблемами, які гальмують розвиток малих підприємств, є: нестача власних обігових коштів та відсутність доступних кредитних ресурсів. Відсутність дієвих механізмів фінансової підтримки; диспропорція у розвитку інфраструктурної підтримки по регіонах; нестабільні умови ведення бізнесу; зниження рівня ділової та інноваційної активності. Запропоновано, що комплекс державного механізму підтримки малого підприємництва має охоплювати такі складові: використання гарантійних фондів кредитування, пільгового кредитування та часткову компенсацію відсоткових ставок по кредитах; надання фінансової підтримки інноваційної діяльності; сприяння розвитку венчурного бізнесу; стимулювання до співпраці великих підприємств; розвитку інфраструктури з метою зменшення накладних витрат;

створення дієвих програм розвитку та підтримки малих підприємств; активізація підготовчих, інформаційних і консультативних заходів для підприємств. Комплексна реалізація зазначених напрямів щодо підтримки малого підприємництва сприятиме створенню сприятливого середовища для розвитку приватної ініціативи громадян України, стане одним із важливих чинників сталого економічного зростання, створення нових робочих місць, структурної перебудови вітчизняної економіки, зміцнення економіки регіонів.

У Запорізькому міському відділенні Придніпровського центру членом нашої академії **Сергієм Яковичем Салигою** опубліковано монографію «Формування фінансової безпеки суб'єктів господарювання на основі аудиту податків». Визначено та розвинуто сутність, завдання й функції фінансової безпеки підприємств на основі аудиту податків. Розподілено загальнодержавні та місцеві податки, збори, внески, мито й плату за категоріями згідно і ознаками бухгалтерського обліку, звітності, контролю та цільовою призначення. Подано власне сучасне визначення сутності та завдання аудиту податків, яке, на відміну від існуючих, розглядає аудит податків одночасно чи дію, об'єкт, управлінський важіль та оцінку, що дає змогу провести якісну перевірку податків. Уточнено класифікацію загального аудиту та видів аудиту розрахунків з бюджетом і позабюджетними фондами згідно з розподіленими категоріями. Запропоновано функції аудиту податків, які додатково включають до функцій внутрішнього аудиту податків: оптимізаційну, захисну, інформаційну, профілактичну, інструктивну, запобіжну, стратегічну, прогнозну, нормативну, а до функцій зовнішнього аудиту податків, крім перелічених, включили також ще облікову, що дає змогу проводити якісний аналіз фінансової безпеки на основі аудиту податків. Узагальнено й розвинуто критерії оцінювання фінансової безпеки підприємства на основі визначення якості та ефективності аудиту податків.

У роботі «Економічне обґрунтування інвестицій в інноваційні проекти», яке виконав член нашої академії **Костянтин Сергійович Салига** на базі проведених досліджень визначено економічну ефективність інвестицій в інноваційні проекти, яка має базуватися на певних правилах, тобто принципах. В основу побудови узагальнюючих показників ефективності покладено принципи: взаємозв'язок показників економічної ефективності інноваційних проектів на рівнях національного господарства, підприємства та його структурних підрозділів; взаємозв'язок узагальнюючого показника із частковими показниками економічної ефективності інноваційного проекту; наявність критеріїв при визначенні показників економічного обґрунтування інноваційних проектів; повний облік витрат і результатів реалізації інноваційних проектів, їх відповідність один одному у часі й за змістом; кількісна вимірюваність показників і критеріїв економічної ефективності інноваційного проекту; спрямованість інноваційного проекту на досягнення місії підприємства; зіставність варіантів інноваційного проекту. Додатково до сформованих принципів запропоновано рахувати: принцип економії; принцип соціально-економічної ефективності; відображення в якості інвестицій споживаних, застосованих і кумулятивних ресурсів, врахування їх розподілу на авансовані та використані; врахування осо-

бливостей оборотності необоротних і оборотних активів, вкладених в інноваційний проект; врахування дії фактора часу на результати і витрати інноваційного проекту; враховано залежності результатів інноваційного проекту від кругооберту витрат на нього; враховано терміни життєвого циклу інноваційного проекту; враховано у проекті нестабільність факторів зовнішнього середовища, їх невизначеність у часі; враховано рівень управління на якому діє інноваційний проект.

Академік **Григорій Антонович Семенов** дослідив чинники, що впливають на покращення фінансових результатів роботи підприємства. Прибуток від реалізації продукції, робіт, послуг має найбільшу питому вагу в структурі балансового прибутку підприємства, його величина формується під впливом трьох основних чинників: собівартості продукції, обсягу реалізації й рівня діючих цін на продукцію, що реалізовується. Найважливішою з них є собівартість. Кількісно в структурі ціни вона має велику питому вагу, тому зниження собівартості помітно позначається на зростанні прибутку за інших рівних умов. На багатьох підприємствах існують підрозділи економічних служб, які здійснюють постатейний аналіз собівартості, знаходять шляхи її зниження. Але значною мірою ця робота знецінюється інфляцією та зростанням цін на початкову сировину й паливно-енергетичні ресурси.

В умовах різкого зростання цін і недоліку власних обігових коштів у підприємств приріст прибутку в результаті зниження собівартості унеможливлено. Збільшення обсягу реалізації продукції в натуральному вираженні за інших рівних умов приводить до зростання прибутку. Зростання обсягів виробництва продукції, яка має попит, можна досягати за допомогою капітальних вкладень, що вимагає спрямування прибутку на купівлю продуктивнішого устаткування, освоєння нових технологій, розширення виробництва. Цей шлях зараз для багатьох підприємств ускладнений або майже неможливий унаслідок інфляції, зростання цін і недоступності довгострокового кредиту.

В Південному центрі нашої академії за безпосередньої участі академіка нашої академії та НАН України **Бориса Володимировича Буркинського** обґрунтовано головні напрями реформування механізму державного регулювання зернового ринку України, орієнтовані на реалізацію пріоритетів національної зернової політики, активізацію його відтворювальної функції, стимулювання експорту готових продуктів зернопереробки, і, як наслідок, забезпечення високої рентабельності інтегрованого ринку зерна, високих рівнів продовольчої безпеки держави та її регіонів.

Академіком нашої академії **Сергієм Костянтиновичем Харічковим** обґрунтовано інституційні засади ієрархічної системної побудови та розроблено інноваційну модель екологічної інфраструктури як компоненти інфраструктурного комплексу держави та її регіонів і складової системи забезпечення природозберігаючого імперативу економіки України, орієнтованої на створення необхідних та достатніх умов раціонального природокористування, екологізації господарювання і забезпечення ресурсно-екологічної безпеки соціально-економічного розвитку.

У Західному центрі нашої академії під керівництвом академіка нашої академії **Василя Степановича**

Кравціва обґрунтовано концептуальні засади та перспективні напрями сталого використання природних ресурсів Українських Карпат в нових економічних умовах, визначено відповідні стратегічні й операційні цілі та завдання з охорони та відтворення мінерально-сировинних, земельних, водних, лісових, природних рекреаційних ресурсів Карпатського регіону, обґрунтовано механізми їх використання. Розроблено Проект Концепції державної програми сталого розвитку Українських Карпат як складової частини програми Європейського Союзу «Карпатський простір», який розглянуто та схвалено Закарпатською, Львівською, Чернівецькою облдержадміністраціями.

Академіком нашої академії **Олівером Олексійовичем Орловим** запропоновано принципово нове рішення проблеми розподілу постійних витрат пропорційно маржинальному прибутку за допомогою коефіцієнту безбитковості, що дозволило, на відміну від системи CVP (cost-volume-profit), дія якої обмежена монопродуктовою моделлю, створити гнучку систему управління витратами та прибутком, яка в умовах зміни кон'юнктури дозволить розрахувати кожен варіант планів з урахуванням їх змін в умовах багатомінерального виробництва. Також запропоновано принципово новий підхід антивитратного формування цін на нову продукцію виробничо-технічного призначення. В основу системи покладено формування нижньої межі ціни без участі постійних витрат у сфері виробництва та розрахунок верхньої межі ціни без участі постійних витрат у сфері використання нової продукції, а також формування лімітної та продажної ціни.

За ініціативи академіка нашої академії **Михайла Петровича Войнарника** та безпосереднього організаційного забезпечення інших членів цього місцевого осередку вперше на Хмельниччині на базі Хмельницького національного університету і Хмельницької атомної електростанції у жовтні 2012 року відбулося розширене засідання Ради Західного наукового центру НАН і МОН України з проблем енергозбереження за участю голови Хмельницької обласної державної адміністрації, академіків і членкореспондентів НАН України Західного регіону, ректорів ВНЗ області та провідних фахівців енергетичної галузі. Підписано Угоду про співробітництво між Західним науковим центром НАН і МОН України, Хмельницькою облдержадміністрацією та Хмельницьким національним університетом, а також Протокол про наміри створення першого в Україні енергетичного кластеру.

Асоціація економістів-міжнародників (як секція нашої академії) залучала до участі в міжнародних наукових семінарах і конференціях провідних вчених навчальних закладів України, ближнього і дальнього зарубіжжя – Донецьких національного та технічного університетів, Тернопільського національного економічного університету, Львівського національного університету ім. І.Франка, Київських національних університетів ім. Т.Шевченка та економічного ім. В.Гетьмана, Донецького державного університету управління, Московської фінансової академії, Ризького технічного університету, Білоруського державного університету, Білоруського торговельно-економічного університету споживчої кооперації, Господарської академії ім. Д.А.Ценова (Болгарія), Ростовського державного університету, Сандерле-

ндського і Ноттінгемського університетів (Великобританія), Національного гірничого університету (м.Дніпропетровськ), Маріупольського гуманітарного університету, Університету міста Барі (Італія), Каунаського технічного університету (Литва). Мабуть у виступах ми отримаємо більш детальну інформацію.

Під керівництвом академіка нашої академії та НАН України **Юрія Миколайовича Пахомова** проаналізовано зміни мотиваційно-ціннісних пріоритетів соціуму в рамках становлення інформаційного суспільства та виявлено механізми переорієнтації переважаючого застосування інтелектуально-творчого потенціалу людини з економічно-матеріальної у духовно-постматеріальну площину.

Академіком нашої академії та членом-кореспондентом НАН України **Валерієм Івановичем Мунтіяном** за результатами досліджень запропоновані перспективні напрями розвитку військово-технічного співробітництва та економіки оборонної сфери держави, а також сценарії розвитку економічних об'єднань та країн СНД в умовах світової економічної рецесії.

Вважаю, що більш детальне висвітлення цього напрямку буде зроблено у виступі віце-президента нашої академії – **Юрія Володимировича Макогона**. Також хочу поздоровити його з тим, що непомітно підкралася важлива дата в зовнішній політиці України. **Вчора, 16 травня виповнилося п'ять років з моменту вступу нашої країни до Світової організації торгівлі, якому передували 13 років дипломатичних переговорів...**

Перед набуттям Україною членства у СОТ було виконано величезну роботу, аналогів якої, на нашу думку, в історії української державності ще не було. Національні й міжнародні експерти допомагали встановити перелік норм національного законодавства, які слід було привести у відповідність із нормами та правилами СОТ. Уряд розробляв законопроекти, а парламентарії, часто в запеклих дискусіях, їх ухвалювали. Дипломати провели тисячі годин переговорів з делегаціями країн – членів СОТ, щоб на двосторонній основі погодити умови вступу. Уже на цьому етапі виявилися проблеми взаємодії зацікавлених суб'єктів як усередині країни, так і на міжнародному рівні. Усередині країни – відсутність механізмів співпраці, наприклад, асоціацій зацікавлених підприємців з урядом. Тому під час переговорів про вступ до СОТ представники бізнесу часто не могли донести до влади свої пропозиції, які дозволили б урахувати довгострокові наслідки прийнятих рішень.

П'ять років тому Україна приєдналася до Світової організації торгівлі (СОТ). На сьогоднішній день за єдиними правилами СОТ грають 157 країн світу, на які припадає понад 97% обсягу світової торгівлі, 90% світового ВВП і 85% населення світу! Ще 27 держав мають у СОТ статус спостерігача й перебувають на різних етапах процесу вступу. Як Україна адаптувалася до світової торгівлі за єдиними правилами за ці п'ять років? Які плюси й мінуси отримала економіка? І головне, які уроки вона має винести, адже попереду перед нами взяття ще одного торговельного рубежу – створення зони вільної торгівлі з ЄС? На ці питання намагалися знайти відповіді у експертів і кореспонденти газети «День», які надруковані у сьогоднішньому числі газети. Член нашої академії і за сумісництвом *голова Всеукраїнської спілки вчених-*

економістів **Олександр Володимирович Кендюхов** вважає: «Коли вступали до СОТ, то вийшло, як завжди, емоції домінували над здоровим глуздом. Аналіз п'яти років роботи свідчить, що структура національного виробництва України під час лібералізації торгівлі з країнами СОТ не змогла забезпечити позитивний торговельний баланс. І це чітко видно з продажів товарів промислової групи (з високою доданою вартістю): їхній імпорт істотно перевищує власне виробництво в Україні. У цілому за п'ять років від вільної торгівлі Україна більше втратила, ніж отримала: негативне сальдо торговельного балансу стало становити від 10 мільярдів до 15 мільярдів доларів на рік. Звісно, не можна стверджувати, що саме вступ до СОТ став тим головним чинником, що призвів до цього. Проте його роль у цьому процесі дуже помітна. Країни, що здобули можливість постачати до України свої товари на більш пільгових умовах, відвоювали істотну частку внутрішнього ринку, як результат ринок промислових товарів в Україні на 90% зайнятий імпортом. Головний висновок – підіймати конкурентоспроможність товарів і думати про захист свого внутрішнього ринку. Зараз говорять про створення комісії, яка працюватиме над переглядом умов роботи в СОТ, але це лише короточасне явище. Якщо не навчимося захищати внутрішній ринок, то ситуація із зовнішньою торгівлею не зміниться». Інший популярний у засобах масової інформації експерт – **Андрій НОВАК**, підкреслює: «Перші п'ять років показали, що Україна не використала повністю можливий потенціал від набутого членства. Хоча й не виправдалися негативні прогнози щодо знищення багатьох українських виробників і навіть цілих галузей. Це, так би мовити, набутий результат. Його можна критикувати, але Україна не мала іншого варіанту – не вступати до СОТ ми не могли. Усі цивілізовані й навіть напівцивілізовані країни вже в цьому клубі. Лише окремі все ще залишаються за бортом. Навіщо це треба? Щоб отримати нові ринки збуту продукції й залучити інвесторів. Головний висновок від перебування в СОТ, значення якого подвоюється з наближенням до ЄС, полягає в тому, що приєднання до будь-якої колективної політичної або економічної системи має давати позитивні результати. Незважаючи на назви торговельних клубів, у результаті йдеться про конкуренцію. Отже, якщо хочемо вийти на вищий рівень економічного розвитку, треба підвищувати конкурентоспроможність продукції, технологій, економічних систем. І пам'ятати, що сьогодні на світовому ринку конкурують уже не окремі компанії, а країни» (День, 17 травня 2013 р.).

Окремі українські політики і представники промисловості часто стверджують, що вступ до СОТ має негативний характер не лише для багатьох українських підприємств, а й для цілих галузей народного господарства. Однак при цьому не враховуються наслідки **світової фінансової кризи**. Нагадаємо: Україна стала членом СОТ 16 травня 2008 р., а вже у вересні почав падати курс гривні, що призвело до її девальвації відносно долара на десятки відсотків. Цей чинник став вирішальним для статистичної оцінки наслідків вступу України до СОТ. Через різку девальвацію гривні в імпортерів виникли величезні проблеми з платежами за імпортований товар. Водночас набагато знизилася купівельна спроможність громадян. Після значного падіння 2009-го імпорту досяг

свого докризового рівня фактично тільки торік – у 2012 році, причому далеко не за всіма позиціями. А отже, можливий негативний вплив на національних виробників зарубіжних поставок аналогічних товарів не є визначальним. Треба пам'ятати й те, що в Україні мита на імпортні товари до моменту вступу у СОТ знижувалися вже кілька років. При цьому в інших країнах – членах СОТ знижувалися мита й для українських товарів.

За одностайними оцінками як політиків, так і незалежних аналітиків, кризові явища в економіці тривали протягом 2009-2011 рр. Їх змінила торішня стагнація. Тому говорити про те, що проблеми в українській економіці виникли через вступ до СОТ, щонайменше поверхово. На жаль, досі в нас практично не проводилися глибокі та всебічні експертні дослідження щодо того, наскільки вступ України у СОТ змінив економіку країни, зокрема в умовах світової фінансової кризи. **Тут є що сказати саме членам нашої секції економістів-міжнародників.**

Слід констатувати, що навіть у державних органах, що несуть політичну відповідальність за розробку міжнародної торговельної політики України, все ще не склалися цілісного розуміння цілей, завдань і можливостей СОТ. Під час політичних дискусій зі згадуванням СОТ їх учасники говорять, звичайно, лише про імпортні мита, які було знижено при вступі до цієї організації України. Іноді згадують про захисні заходи, які запроваджують інші держави проти українського експорту, або про такі ж заходи, які Київ має запровадити проти імпорту певних товарів із-за кордону. Однак перелічене – лише невелика частина можливостей, які країна отримує, стаючи членом цієї міжнародної організації.

Розглядаючи роль членства України у СОТ, не можна не сказати, що співробітництво в її рамках також є лише частиною міжнародної торговельної політики нашої країни. Зважаючи на це, хотілося б приділити певну увагу й питанню, хто в нашій країні розробляє та реалізовує міжнародну торговельну політику. Україна першою серед країн колишнього СРСР у квітні 1991 р. ухвалила Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність», який визначив основи не тільки ЗЕД, а й державної політики в галузі міжнародної торгівлі. Саме в цьому законі задовго до прийняття Конституції 1996 р. було визначено роль Верховної Ради, Кабінету міністрів, Національного банку, Центрального органу влади з питань економічної політики, Державної митної служби, Антимонопольного комітету України, а також Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі. Деякі питання віднесено до компетенції органів місцевого управління. Надалі законодавство, що регулює зовнішньоекономічну діяльність, бурхливо розвивалося. Було ухвалено Митний і Господарський кодекси, низку спеціальних законів, багато сотень підзаконних нормативних актів, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність підприємств і фізичних осіб – підприємців.

На жаль, практика останніх років показує, що Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність», та й інших перелічених законів явно недостатньо. З моменту вступу України до СОТ ми потребуємо не лише регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а й якісно та інтелектуально оновленої міжнародної торговельної політики. За аналогією з шахами: двосторонні зовнішньоекономіч-

ні угоди – це двовимірні шахи, а міжнародна торгівля – багатовимірні. Адже за останні 15 років Україна стала учасником сотень дво- і багатосторонніх міжнародних угод у сфері торгівлі, які додали як величезну кількість інструментів для розвитку, так і дуже серйозних викликів для державних менеджерів, покликаних цими інструментами управляти.

Відповідно до Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність» політику у цій сфері розробляють насамперед Кабмін і Міністерство економічного розвитку та торгівлі. У структурі Мінекономрозвитку діють департаменти: зовнішньоекономічної діяльності, торгово-економічного співробітництва, торгово – економічного співробітництва з країнами СНД і Російською Федерацією, співробітництва з Європейським Союзом, співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та координації міжнародної технічної допомоги. Існуючий департамент СОТ і з питань торговельного захисту займається торговельною політикою в рамках СОТ, моніторингом виконання угод СОТ, співробітництвом і переговорами з міжнародними організаціями та угрупованнями, доступом до ринків у рамках СОТ, обробкою запитів і нотифікацій, антидемпінговими, спеціальними й компенсаційними розслідуваннями. У структурі інших міністерств і відомств також давно й уже традиційно діють підрозділи, покликані розвивати зовнішньоекономічні зв'язки в окремих галузях.

Здавалося б, у держави достатньо структур, покликаних займатися розробкою та реалізацією міжнародної торговельної політики. Але залишається відчуття, що коли справа доходить до конкретних менеджерських рішень, то найчастіше стаються збої, які призводять до довгострокових негативних наслідків.

Один із найяскравіших прикладів останніх років: відсутність конструктивної координації та прямі протиріччя між президентом і прем'єр-міністром, що призвело до укладання контракту між НАК «Нафтогаз України» і РАТ «Газпром» на поставку газу в Україну на значно менш вигідних умовах, ніж ті, що звучали перед початком переговорів. Але ж у цих переговорах, крім перших осіб держави, були задіяні представники й низки міністерств і відомств.

Найбільшою зовнішньополітичною проблемою, яка стримує розвиток зовнішньої торгівлі, стало зволікання з підписанням Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС, пов'язане з неспішливістю української влади при вирішенні проблем у судовій системі країни. От зовсім нещодавній випадок. Спочатку Росія запровадила утилізаційний збір, що стягується при імпорті автомобілів. У відповідь на це Україна також запровадила утилізаційний збір щодо автомобілів російського походження. На запитання газети "Коммерсант", наскільки цей крок розв'яже проблеми українського автомобілебудування, тодішній міністр П.Порошенко відповів: «Узагалі не вирішить». На наступне запитання газети: «Навіщо ж він потрібен?», міністр дав ще більш дивну відповідь: «Ця постанова була розроблена Мінекології, було б коректно, щоб її коментував міністр екології. Єдине, у чому ми беремо участь, — це в переговорах із Росією про взаємне незастосування цього збору». Тобто Мінекономрозвитку взагалі не мало стосунку до найважливішого урядового рішення з питання міжнародної торгівлі зі стратегічним

партнером?! А як же повноваження, передбачені Законом «Про зовнішньоекономічну діяльність»?

Ще один показовий приклад, наведений у газеті «Дзеркало тижня» (27 квітня 2013 р.) запрограмованих менеджерських збоїв: така важлива фігура, як державний уповноважений КМУ з питань співробітництва з Росією, країнами СНД та Євразійського економічного співтовариства Валерій Іванович Мунтіян (до речі академік нашої та член-кореспондент НАН України), відповідно до положення про його діяльність від 15 червня 2011 р., підпорядковувався першому віце-прем'єр-міністру — міністру економічного розвитку та торгівлі. Упродовж тривалого часу цю посаду було поділено між В.Хорошковським і П.Порошенком. Фактично завдання держуповноважений одержував від П.Порошенка, а звітував перед В.Хорошковським. Схожа ситуація спостерігалася й у статусі В.П'ятницького — урядового уповноваженого з євроінтеграції. Можливо, саме тому досить часто доводилося спостерігати, як два високопоставлені чиновники, які працюють в одному уряді, робили заяви, які можна було розцінити як такі, що не збігаються, з погляду єдиної міжнародної торговельної політики.

У вересні 2012 р. Україна подала заявку в СОТ на перегляд мит за 371 тарифною позицією. Йдеться про ті розміри мит, які були узгоджені під час переговорів про умови вступу до СОТ. І все нібито нічого, правила та норми організації передбачають право країни клопотати про зміну мит. Якби не одне "але": кількість запропонованих до перегляду тарифних ставок – найбільша з моменту створення організації. Це або підтвердження слабкої підготовки наших представників під час переговорів про умови вступу до СОТ, або наслідки слабкої дипломатичної продуманості внесення цих пропозицій.

Одразу ж після одержання секретаріатом СОТ документів від України спалахнув дипломатичний скандал. Не найостанніші наші торговельні партнери, серед яких Бразилія, Канада, Євросоюз, Ісландія, Японія, Корея, Норвегія, Сінгапур, Швейцарія, Туреччина, США, Гонконг і Китай, підтримали заклик до України відкликати заявку на перегляд тарифних зобов'язань. На їхню думку, заявка на 371 тарифне найменування виходить за рамки передбачуваної сфери застосування Статті XXVIII ГАТТ. Крім того, ці країни не переконані, що Україна зможе компенсувати перегляд ставок іншим членам СОТ, як це передбачено правилами організації. У відповідь на деякі заяви офіційних осіб із Києва про те, що не так уже й багато членів СОТ незадоволені такими діями України, заступник торговельного представника Сполучених Штатів, посол США при СОТ Майкл Пунке зауважив, що на засіданні генеральної ради СОТ усі його країни-члени були близькі до одностайної підтримки держав, які висловили стурбованість. За його ж словами, японський посол зазначив, що не було ніякої підтримки позиції України, і закликав усіх, хто підтримує Україну, заявити про це, але ніхто цього не зробив.

На жаль, аргументи Києва з огляду на дипломатичний скандал, що виник одразу ж після передачі документів у СОТ, були слабкими. В.П'ятницький, наприклад, пояснив, що можливі діапазони для імпорتنних мит наша країна визначила ще в 1990-х роках, коли розпочався процес вступу країни до СОТ. За цей час економічна ситуація в Україні та світі змінилася, через що нині, на

думку П'ятницького, виникла необхідність модифікувати тарифи. Погодьтеся, що, попри зміни в економічній ситуації, якимось дивно чути, що саме це було причиною необхідності встановити рекорд за кількістю змін тарифних позицій.

«Старожили СОТ уже давно створили для себе комфортні торговельні умови. І ми теж хочемо створити нормальний захист для своїх виробників», – наголосив в інтерв'ю «Діловій столиці» В.П'ятницький. Так, але ж 13 років переговорів?.. А прем'єр-міністр М.Азаров, виступаючи на прес-конференції в Норвегії, яка серед інших країн закликала Україну відкликати свою заявку, звернув увагу свого колеги Столтенберга на те, що Україна не гірша за Норвегію, яка також застосовує захисні заходи відносно імпорту сирів. Так, але 371 тарифна позиція – це ж не лише сирі? І захисні заходи – це зовсім не перегляд тарифів.

Незважаючи на те, що не в усіх цих прикладах є прямий зв'язок із СОТ, слід зазначити, що практично всі вони так чи інакше пов'язані з зобов'язаннями України перед цією організацією. І не можна сказати, що про проблеми комунікацій невідомо у найвищих ешелонах влади. От які проблеми позначив Національний інститут стратегічних досліджень в аналітичній записці, представленій торік:

- відсутність чіткого розуміння правової бази СОТ, що призводить до рішень і проектів нормативних актів, які або суперечать правилам СОТ, або підмінюють зміст правової бази СОТ;

- пасивність країни при вирішенні конфліктних питань зовнішньої торгівлі, інших завдань з обстоювання інтересів України з використанням інститутів СОТ;

- пасивність у переговорних процесах у рамках СОТ, що призводить до того, що Україна фактично не бере участі в обговоренні основних питань, які стоять на порядку денному СОТ;

- брак комунікативної активності, яка сприяла б формуванню позитивного іміджу країни в зовнішньоекономічних відносинах;

- відсутність зусиль із пошуку партнерів у рамках СОТ, у зв'язку з чим із моменту приєднання до неї Україна стала членом тільки однієї групи держав, які нещодавно приєдналися, не виявляючи активності в переговорах з іншими групами країн, чий інтереси відповідають українським інтересам.

Мабуть, з урахуванням цих чинників у квітні 2013 р. Президент видав указ про створення Державної комісії з питань співробітництва із СОТ. Нарешті з'явився документ, у якому чітко ставиться завдання підготовки та внесення узгоджених пропозицій з питань забезпечення єдиного зовнішньополітичного курсу України у відносинах із СОТ та державами – членами СОТ. Це хороший знак. На наш погляд, створення такої комісії – важливий, але недостатній крок. Адже, крім СОТ, є ще двостороннє та регіональне торговельно-економічне співробітництво. Крім перелічених вище проблем, існує ще протекціонізм на користь деяких державних експортерів, що супроводжується скандальними обвинуваченнями в корупції. А є ще недооцінка урядом ролі Антимонопольного комітету в реалізації торговельної політики, кричущі проблеми в іноземних інвесторів та із захистом інтелектуальної власності, з підготовкою фахівців у галузі міжнародної торгів-

лі як для державних органів, так і для бізнесу. Загалом, можна побажати успіхів економістам – міжнародникам на цьому плідному напрямку. Вважаю, буде правильним докласти їм певних зусиль, щоб прискорити створення дієвої системи розробки та здійснення єдиного зовнішньополітичного курсу в галузі міжнародної торгівлі.

І цього року зайвий раз хочу підкреслити – маючи у наших лавах велику кількість представників **інституціонального напрямку**, зокрема **В'ячеслава Валентиновича Дементьєва, Тамару Іванівну Качалу, Михайла Петровича Войнаренка** та інших ми сподівалися на їх згуртованість по прикладу міжнародників у секцію та невичерпний творчий потенціал, але поки що результатів не видно. Мабуть Президії АЕН України треба звернути на цей напрямок певну увагу.

Не втрачає своєї актуальності і той факт, що ще у жовтні позаминулого року на конференції у Чернівцях, присвяченій Й.Шумпетеру, прозвучала пропозиція утворити в нашій академії і **секцію економістів-еволюціоністів**. На жаль, лідер цього напрямку – академік нашої академії та НАН України – **Анатолій Андрійович Чухно** пішов від нас, але сама ідея, на мій погляд є перспективною. Мабуть і ця пропозиція може бути обговорена на цих наших зборах і на засіданнях Президії.

Продовжували плідно працювати потужні осередки нашої академії у провідних економічних навчальних закладах – **Харківському національному економічному університеті, Тернопільському національному економічному університеті, Донецькому національному університеті, Дніпропетровському університеті економіки та права та інших.**

За звітний період членами академії традиційно видано значну кількість монографій, підручників, навчальних посібників, збірників наукових праць тощо.

Дозвольте звернути Вашу увагу на організаційне питання. У зв'язку з набранням чинності з 1 січня цього року нового закону про громадські об'єднання виникла потреба у перереєстрації відповідно до його вимог статусу нашої академії, чим Президія займалася декілька останніх місяців. Проект нового Статуту надруковано в номері 1 «Вісника економічної науки України», який Вам роздано при реєстрації. З метою усунення проблем, які виникають при визначенні кворумів на загальних зборах, а також втратою деякими членами зв'язків з академією і певним опором громади, коли постає питання про виключення таких членів з лав академії, Президія пропонує поряд з членами та членами кореспондентами ввести звання – почесних та асоційованих членів до яких відносити тих, хто фактично втратив зв'язки з академією в силу різних обставин. Відповідні списки мають скласти регіональні центри та місцеві відділення і передати їх президії, яка їх узагальнить, та на наступних зборах ми їх затвердимо. Згідно нової редакції Статуту ці категорії наших членів не будуть враховуватись як «бойові багнетти» нашої організації при визначенні відповідних кворумів та прийнятті рішень.

Втім хочу іще раз і цього року наголосити, що сучасна криза висвітлила ще один напрям, над яким слід було б попрацювати як Президії нашої академії, так і її членам, – це **співробітництво з недержавними аналітичними центрами**, які починають відігравати все більш суттєву роль у формуванні економічної політики

уряду. У лавах нашої академії майже немає представників цих структур, що не сприяє інформаційним контактам та вирішенню статутних завдань академії. Тому вважав би за доцільне обговорити на цих зборах питання співробітництва з недержавними аналітичними центрами та їх більш активного залучення до роботи в нашій академії. Відповідний пункт пропонував би внести і до проекту рішення наших Загальних зборів.

Ще раз хочу рекомендувати регіональним центрам, місцевим відділенням та членам Академії при наданні щорічних звітів не обмежуватися тільки переліком статей, конференцій та назв виконаних наукових тем, але й більш детально висвітлювати зміст наукового доробку (результати аналізу, виявлені тенденції та закономірності, розроблені концепції, обґрунтування перспективних напрямків досліджень тощо). Це сприятиме підготовці змістовних звітів як керівників регіональних відділень, так і загалом Президії нашої академії.

Цього року теж багато з членів нашої академії не залишилися без урядових нагород. Зокрема: академіка НАН України та нашої академії **Валентина Карловича Мамутова** нагороджено Орденом князя Ярослава Мудрого III ступеня; **Людмила Веніамінівна Балабанова** стала лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки; **Олександр Олександрович Шубін** отримав за особисту монографію «Хімічна промисловість України: економічні трансформації та перспективи» премію НАН України ім. М.В.Птухи за кращу наукову роботу в галузі економіки; звання «Заслужений діяч науки і техніки України» отримали академіки нашої академії **Савелій Семенович Аптекарь, Олена Михайлівна Азарян та Валерій Олександрович Сукманов**,

Хочу привітати всіх достойників та побажати їм подальших успіхів та творчої наснаги.

Творча наснага не залишила академіка нашої академії **Василя Івановича Богачова**, який вже в цьому році встиг видати трьохтомник вибраних творів.

У своєму виступі на минулорічних загальних зборах Національної академії академік-секретар Відділення економіки **Елла Марленівна Лібанова** підкреслила: «У найближчій перспективі зусилля вчених-економістів будуть спрямовані на оцінку потенційних загроз розвитку українського суспільства та економіки, розроблення науково обґрунтованих моделей, алгоритмів і управлінських технологій, здатних забезпечити формування та реалізацію політики модернізації як способу опанування просторової багатообразності й механізмів взаємодії та розвитку економіки, суспільства та держави».

Ще раз нагадаю, що наша Академія економічних наук України протягом 20 років її існування ніколи не залишалася осторонь від сучасних соціально-економічних проблем України. Певний погляд та певні думки на сучасні проблеми будуть висловлені в процесі обговорення доповіді Президії та стану економіки на зборах та знайдуть своє відображення на шпальтах як академічних, так і інших видань.

Усе це дасть змогу наблизити головну мету – зробити правильні висновки та знайти шляхи подолання негативних наслідків сучасної кризи.

Дякую за увагу! Запрошую до дискусії!

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА МОНОГРАФІЇ «ПЕРШИЙ ЕТАП МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ»

(подача матеріалів до 31 жовтня 2013 р. – slava?l@iep.donetsk.ua)

ВСТУП

1. ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ СТАЛОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ПІДВИЩЕННЯ СТАНДАРТІВ ЖИТТЯ

- 1.1. Стратегія «Європа 2020» та її вплив на Україну.
- 1.2. Реформування бюджетно – податкової системи.
- 1.3. Удосконалення медичного обслуговування
- 1.4. Соціальна підтримка та пенсійне страхування.
- 1.5. Реформа системи освіти і науки.

2. МОДЕРНІЗАЦІЯ БАЗОВИХ СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

- 2.1. Нова індустріальна політика
- 2.2. Реформування паливно-енергетичного комплексу.
- 2.3. Модернізація у гірничо-металургійному комплексі.
- 2.4. Структурні зміни у агропромисловому комплексі
- 2.5. Розвиток машинобудування та високотехнологічних галузей
- 2.6. Реформування виробничої інфраструктури

3. МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

- 3.1. Зона вільної торгівлі з СНД та її перспективи
- 3.2. Євроінтеграційний напрямок співробітництва
- 3.3. Вплив глобалізації на розвиток України

4. РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА ТА ПОЛПШЕННЯ БІЗНЕС-КЛІМАТУ

- 4.1. Дерегуляція і розвиток підприємництва
- 4.2. Інноваційне підприємництво та науково-технічна діяльність
- 4.3. Управління державним сектором економіки
- 4.4. Перспективи приватизації та націоналізації в Україні.

5. СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА НОВА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА

- 5.1. Інституціональне забезпечення структурних трансформацій в регіонах
- 5.2. Розвиток інфраструктури сприяння модернізації економіки регіонів (наукові, індустріальні, технологічні парки та бізнес-інкубатори)
- 5.3. Організаційно-економічні механізми структурних трансформацій.